

Rapport interview wave 1

ARNE OOSTERBOSCH EN
LOES VANMEERBEEK

Inleiding en doelstelling

Deze interview wave vindt plaats in het begin van de definition-fase van het ontwerpproces. Voorafgaand vond er een discovery-fase plaats waarin werd besloten om een interactieve tool te maken die voor ouder en kind het proces van het afbouwen en stoppen van het tutgebruik minder emotioneel maakt. Het doel van deze wave is achterhalen welke conceptualisatie het beste is voor deze tool, wat hier belangrijk is en wat niet. Dit onderzoek wordt gedaan aan de hand van enkele uiteenlopende concepten om aan variety prototyping te doen en zo confirmation bias te vermijden.

Deze fase bestaat uit 2 interviews van ouders en 2 interviews van kinderbegeleiders, om zo ook de toegankelijkheid op school/kinderdagverblijf te evalueren.

Onderzoeksvragen

- In welke dagelijkse situaties gebruikt het kind de tut?
 - In welk van deze situaties lijkt het meest haalbaar om het tutgebruik te verminderen?
- Aan welke voorwerpen is het kind gehecht?
 - Welke voorwerpen zoekt het kind op wanneer die troost zoekt?
- Welke vorm van ondersteuning is het meest effectief voor het kind? (bv. een compagnion, stationair object, etc..)
- Welke vorm van product helpt het kind het meest in het afleerproces: iets dat vooral positief bekrachtigt of iets dat hem ook actief stimuleert om een doel te bereiken?
 - In welke mate beïnvloedt de stimulatie om de tut af te leren de emotionele belasting van het kind?
 - Hoe kan het kind in dit proces zelf voldoende autoriteit behouden?
- In welke mate staan kindervoorzieningen open om deel te nemen aan het afleerproces van de tut?
 - Welke vormen van ondersteuning zijn voor hun haalbaar (bv. bewustzijn en opvolging, actieve betrokkenheid, structurele afspraken, etc.)
 - Wat is de rol van leerkrachten/begeleiders in dit proces?

Werkwijze

In deze wave werden 2 interviews afgenomen bij ouders en 2 interviews bij kinderbegeleiders tussen 1 en 8 december 2025 (duur: ±30-45 min). De deelnemers werden via mail of telefonisch gerekruteerd en ondertekenden een informed consent die in bijlage terug te vinden zijn. De gesprekken werden opgenomen, getranscribeerd en geanalyseerd op analogieën.

De interviewmethodes werden 2 interviewprotocollen uitgeschreven: één voor de ouders en één voor de kinderbegeleiders.

Samenvatting

Voor dit project werden vier interviews afgenomen met als doel een tool te conceptualiseren die kinderen helpt hun tutgebruik af te leren. Uit de gesprekken bleek dat de tut vooral een troostmiddel is waar kinderen emotioneel aan gehecht zijn. Het afleren moet vooral overdag gebeuren, omdat kinderen de grootste nood hieraan ervaren tijdens emotionele momenten.

Visuele groei blijkt belangrijk. Tijd moet ook visueel aangegeven worden, aangezien jonge kinderen nog geen tijdsbesef hebben; aftellende timers werken daarbij het best. Graduele opbouw van de tijd is een belangrijk element. Ook directe feedback in de vorm van een geluidje, beloningen en mobiliteit van de tool worden als helpend beschouwd. Daarnaast is het belangrijk dat de tut tijdelijk vastgezet kan worden. Tot slot worden auditieve hulpmiddelen zoals muziek vaak gebruikt om kinderen tot rust te brengen.

Tutgebruik bij kinderen

INTERVIEW 1:

Kinderen gebruiken de tut vooral tijdens het middagdutje of wanneer ze overstuur zijn.

‘Als we in de klas binnenkomen heb ik een mandje of een plekje waar de tut even naartoe gaat. Als ze daar dan behoefte aan hebben, als ze moe worden of nog een dutje willen doen, kunnen ze die wel terug pakken.’ De kleuterleerkracht gaf aan dat het hier om 1-2 kinderen gaat in een klas van 20 kleuters.

INTERVIEW 2:

Een kind gebruikt de tut als troostmiddel, wanneer het kind zich verdrietig voelt. Het kind gebruikt de tut ook bij het slapengaan, het is deel van de nachtroutine. Het kind nam de tut mee naar school in een zakje. *‘Dat is echt een troost voor hun, die tut, dat is heel veilig voor die kinderen.’* Bij het spelen heeft het kind geen nood aan de tut. Op emotionele momenten proberen we niet meteen naar de tut te grijpen. *‘Ze moeten al gewoon zijn dat ze die tut niet gaan hebben voor het slapengaan.’*

INTERVIEW 3:

Kinderen mochten de tut enkel thuis gebruiken. Ze sliepen hiermee en kregen deze wanneer ze emotioneel of moe waren. *‘Het is een miniverslaving eigenlijk.’* Er is een onderscheid tussen tutgebruik overdag en ‘s nachts. Het tutgebruik overdag is belangrijk om af te leren, ‘s nachts gaan ze slapen en valt de tut uit. Detecteren van scheuren in tutten zou een meerwaarde zijn.

INTERVIEW 4:

De kinderen gebruiken de tut het meest bij het slapen als ze moe zijn of ziek. *‘Hier geven wij normaal enkele toeten om te slapen of als de kinderen echt ziek zijn.’* Als de tut thuis veel gebruikt wordt is het maandag moeilijker om de tut af te geven.

Hechtingsvoorwerpen van het kind

INTERVIEW 1:

Kinderen nemen vaak een knuffel of doekje mee of wisselen deze van dag tot dag, ze hebben niet een specifiek hechtingsvoorwerp.

INTERVIEW 2:

Het kindje heeft 2 knuffeltjes die overal mee naartoe gaan, ze gaan altijd in de buurt zijn. Ze vraagt ze ook naar wanneer ze verdrietig is.

INTERVIEW 3:

De oudste zoon had een knuffel die hij altijd bij zich had. Hij heeft die na de tut ook even ook als kauwobject gebruikt.

INTERVIEW 4:

De kinderen hechten zich vaak aan een knuffel of een doekje.

Concepten

INTERVIEW 1:

Ze ziet dit wel in de klas staan, de kinderen kunnen er dan gemakkelijk aan. Ze vind het goed om iets te zien groeien over langere tijd heen. *'Kijk mijn tut is daar als ik ze nodig heb'*

INTERVIEW 2:

Leeftijdsafhankelijk, vanaf welke leeftijd begrijpen kinderen dit? Visueel helpt altijd, ze kunnen het mee volgen. Stationair mag.

INTERVIEW 3:

Geen kleine elementen, kunnen verloren gaan. Bij kinderen gaat het over elke individuele beloning. *'Kinderen van die leeftijd hebben nog niet door van als de poster vol is dan krijg ik dat.'*

INTERVIEW 4:

Het is een goed concept voor gebruik in groep omdat iedereen er samen aan kan werken. Als ze zien dat andere kinderen het doen gaan ze makkelijker ook meedoen. Maar als de kinderen de tut kunnen zien gaan ze er misschien ook sneller achter vragen. Het is leuk dat de kinderen kunnen helpen aan de groei van de boom.

Concepten

INTERVIEW 1:

Kinderen hebben nog geen besef van tijd.

INTERVIEW 2:

Kind had zelf altijd de tut in zakje mee. Het gaf het kind een veilig gevoel dat het altijd bij de tut kon. 'Het is wel belangrijk dat hij dat niet constant gaat doen.' Ouders grijpen hier makkelijker naar terug. Kinderen hebben geen tijdsbesef, werken met sterretjes, die afbouwen. Aftellen werkt beter als optellen. *'Hoe minder er iets is, hoe sneller ik het kan krijgen.'*

INTERVIEW 3:

Tijdsindicatie moet met visuele elementen zijn. Zelf tijd kunnen verlengen. Het idee dat ze het altijd kunnen meepakken om zo ook door te zetten op andere plaatsen is goed.

INTERVIEW 4:

Beter voor oudere kinderen die al naar school gaan omdat die de tijd kunnen lezen, voor jongere kinderen kunnen dit niet dus heeft dit minder nut. Het zou goed zijn als de kinderen de tut niet zelf kunnen terugnemen; zo is er duidelijkheid en structuur.

Concepten

INTERVIEW 1:

‘Voor sommige wel moeilijk, ik kan er niet aan.’ Hoe reageren kinderen als ze er plots niet aankunnen? Tijdsgeheel is niet duidelijk, geen besef van tijd.

INTERVIEW 2:

Belangrijk dat kinderen er niet zelf aankunnen. *‘Hoe langer ze zonder tut kunnen zijn, hoe sneller ze het afleren.’* Ook op moeilijke momenten er niet naar kunnen grijpen.’ Ouders moeten zich ook aan tijdsregeling houden.

INTERVIEW 3:

‘Het is open of dicht, niet geleidelijk aan.’ De kinderen zullen de tool willen openbreken.

Een visuele weergave van tijd is belangrijk voor het kind.

INTERVIEW 4:

Eerder voor thuis of als er weinig kinderen in de klas nog een tut gebruiken. Voor in de crash een minder concept dan de boom.

Concepten

INTERVIEW 1:

Iets fysiek kunnen doen spreekt kinderen erg aan, er komt iets als beloning. Visueel aantrekkelijk. Positieve bevestiging is bij kinderen heel belangrijk.

INTERVIEW 2:

Haalt het kind de tut er niet terug eruit? Kinderen moeten al gewend zijn om periodes zonder tut te kunnen voordat ze zonder gaan slapen. Lichtjes zijn meer als voldoende van feedback, positieve feedback moet voornamelijk van de ouders komen.

INTERVIEW 3:

Trekt aan, heel aaibaar. Knuffelbaar is goed, het kind kan de tut knuffelen bij wijze van spreken. Ze gaan de tut er proberen uithalen of andere voorwerpen erin steken. De knuffel moet niet spreken maar wel bv. een triomfantelijk geluidje maken, om iets direct terug te geven aan de kinderen, ze krijgen dit alleen als ze de tut afgeven en op geen enkel ander moment. Voice recorder kan leuk zijn.

INTERVIEW 4:

Goed dat iets de tut vervangt. De muziek en de lichtjes zijn goede feedback. Verder is het positief dat er een hulpmiddel is bij het inslapen want dat is het moeilijkste moment om de tut af te geven.

Concepten

INTERVIEW 1:

Wordt het geen spel van tut in en uit te trekken? Kinderen zijn graag sensorisch bezig.

INTERVIEW 2:

Lichtjes en muziek vinden kinderen leuk. Spelen met tut in- en uithalen.

INTERVIEW 3:

Functie van tut overnemen leuk, misschien eerder voor jongere kinderen. Muziekje is wel leuk. *'Ik geef mijn tut af en heb iets waar ik mee kan rondlopen is wel tof'*. Het mag pas werken als de tut erin steekt zodat de kinderen meer gemotiveerd zijn.

INTERVIEW 4:

De kinderen zijn geïnteresseerd in de texturen. Het zou eerder iets zijn bij het inslapen dan tijdens de hele dag. Het voelen van texturen werkt om hen tot rust te krijgen zoals nu gebeurt met hun knuffels.

Concepten conclusie

INTERVIEW 1:

Positieve bevestiging en iets zien gebeuren is belangrijk. Weten dat de tut daar is.

INTERVIEW 2:

In het begin kan het kind de tut wel terugnemen, maar na een tijdje kan die dit niet meer. De tut moet dan best ontoegankelijk zijn om zo aan te leren om zonder de tut door moeilijke momenten te gaan, ze zullen een manier vinden om zonder de tut door de moeilijke momenten te gaan, bv. vervangen door knuffel. De tijdssloten moeten opgebouwd worden, zo gaan ze geleidelijk aan moeilijke momenten ervaren zonder tut. Ouders spelen een grote taak bij dit proces, zoals de kinderen aanmoedigen en begeleiden. De tool dient als hulpmiddel.

INTERVIEW 3:

De kinderen mogen niet aan de tut kunnen, want dan nemen ze die terug. *'Ze moeten geduld leren hebben.'* De kinderen gaan het geduld hebben als er een visuele timer is waarmee gespeeld kan worden. Belang van zichtbaarheid van de tut is leeftijdsafhankelijk. *'Er is een leeftijd waarop de kinderen denken als ze iets niet zien dat het weg is.'* Daarbij komt dat als tut niet zichtbaar is, het gemakkelijker is om hun af te leiden.

INTERVIEW 4:

Een compagnon of knuffel goed; dit kunnen de kinderen meenemen naar de crash. Voor in de crash is het waardevol om als groep aan de tool te werken zoals dit met de boom het geval was. Het afgeven van de tut kan in het onthaalmoment gebeuren met alle kinderen samen. De tool moet systematisch en regelmatig zijn zodat er structuur is. Ook kan er best visuele feedback gegeven worden.

Stimulatie kinderen

INTERVIEW 1:

Veel gebruik van liedjes, spelletjes, versjes.

INTERVIEW 2:

Er moet altijd een ouder/ persoon bij zijn. Afleiding helpt, niet meer richtten tot verdrietig zijn, lichtjes, geluid...

INTERVIEW 3:

Boek lezen 's avonds, knuffelen; wat werkt hangt erg van de persoonlijkheden van de kinderen af.

INTERVIEW 4:

De vorm van stimulatie die het best werkt bij kinderen hangt af van kind tot kind. Sommigen hebben een rustige speelplek nodig in het lokaal en soms is het nodig dat ze zich helemaal van de groep verwijderen. Om de groep rustig te krijgen kan de begeleider de lichten doven, voorlezen, muziek afspelen of gaan wandelen met de klasgroep.

Resultaten

Uit deze interviews komt de volgende elementen naar voor:

De tut dient voornamelijk als troostmiddel waar de kinderen gehecht aan zijn geworden. De tut wordt gebruikt als de kinderen emotioneel of moe zijn. Naast de tut hebben de kinderen vaak een knuffel of doekje, hier hechten ze zich aan.

Het is belangrijk dat de tut doorheen de dag afgeleerd wordt, aangezien de tut 's nachts in hun slaap uit de mond valt en in het bedje verloren gaat en het kind de meeste nood ervaart tijdens emotionele momenten.

Visuele vooruitgang is belangrijk bij kinderen. Tijd moet aangegeven worden in visuele vorm aangezien kinderen geen tijdsbesef hebben, dit is bij voorkeur aftellend aangezien ze dit beter begrijpen. De tijd moet hiernaast gradueel toenemen.

Het is belangrijk dat de tut vastgezet wordt, zodat de kinderen leren door emotionele momenten te gaan zonder de tut, hierdoor leren ze vervanging zoeken.

Directe feedback in de vorm van een geluidje is waardevol alsook beloningen, dit motiveert kinderen om hun tut af te geven.

Daarnaast is het ook handig dat de tool gemakkelijk verplaatst kan worden.

Vaak worden sensorische hulpmiddelen zoals muziek en licht gebruikt om de kinderen tot rust te brengen.

Discussie

De resultaten tonen dat de tut vooral wordt gebruikt als troostmiddel, wat aansluit bij eerder literatuuronderzoek uit de discovery-fase. De grootste nood van het tutgebruik treedt op bij emotionele momenten, dat zijn dus de momenten waarop de tut afgeleerd dient te worden.

In het benchmark onderzoek uitgevoerd in de discovery fase werden volgende elementen vaak terug gevonden: visuele ondersteuning en directe feedback in de vorm van geluid en beloningen,

Geen van de concepten kwam overtuigend als beste naar voren, daarom kan de derde onderzoeksvraag niet eenduidig beantwoord worden en worden de concepten opgesplitst in deelconcepten om zo te concluderen wat belangrijk is,

De resultaten bieden goede aanknopingspunten voor het verdere ontwerp.

Een beperking van dit onderzoek is het kleine aantal respondenten, waardoor de resultaten niet volledig algemeen toepasbaar zijn.

Conclusie

De onderzoeksvragen werden beantwoord.

Uit de gesprekken blijkt dat de tut voornamelijk fungeert als troostmiddel waar kinderen emotioneel aan gehecht zijn. Het afleren gebeurt het best overdag, wanneer de nood het grootst is tijdens emotionele momenten.

Er werden verschillende deelconcepten geïdentificeerd, Visuele ondersteuning, zoals een aftellende timer is noodzakelijk omdat jonge kinderen nog geen tijdsbesef hebben. Een graduele opbouw van tijd, directe feedback in de vorm van een geluidje en beloningen vergroten daarbij de motivatie. Ook moet de tut tijdelijk vastgezet kunnen worden om kinderen te helpen leren omgaan met emoties zonder afhankelijkheid van de tut. Tot slot kunnen auditieve hulpmiddelen zoals rustgevende muziek bijdragen aan een kalmerend effect.

Meeneembaarheid is belangrijk maar alleen in een thuiscontext, niet noodzakelijk in de context van school of kinderopvang. Deze laatste staan wel open om ouder en kind in het proces bij te staan.

Implicaties

- De tut moet vastgezet kunnen worden, Uit de resultaten komt dat het afleren van de tut voornamelijk op de emotioneel moeilijke momenten dient te gebeuren, zodat het kind een andere manier verschillend van de tut vind om hier mee om te gaan. Het kind zal gewoon worden om zonder de tut hierdoor te gaan.
- De tijdsduren waaronder deze vastgezet wordt moeten gradueel oplopen, zodat het proces stapsgewijs verloopt.
- Verder blijkt dat het afleerproces voornamelijk overdag dient plaats te vinden, wat betekent dat de tool gericht moet zijn op gebruik tijdens dagelijkse activiteiten en situaties waarin kinderen de grootste nood ervaren.
- Daarnaast tonen de resultaten aan dat visuele ondersteuning essentieel is voor jonge kinderen. De geïnterviewden gaven herhaaldelijk aan dat kinderen geen tijdsbesef hebben. Dit impliceert dat de tool moet beschikken over visuele tijdsweergaven, zoals een aftellende timer, om de voortgang begrijpelijk te maken.
- De interviews wijzen verder op het belang van directe feedback in de vorm van een geluidje en beloningsmechanismen, het zal de kinderen dus motiveren als ze iets terug krijgen voor hun gestelde actie.
- Ook de mobiliteit van de tool wordt als waardevol beschouwd, waardoor het ontwerp licht, draagbaar en makkelijk hanteerbaar moet zijn.
- Ten slotte blijkt auditieve ondersteuning, zoals rustgevende muziek of geluidseffecten, een mogelijke bijdrage te leveren aan het reguleren van emoties, wat eveneens in het ontwerp geïntegreerd kan worden.